

در غربی‌ترین نقطه جزیره قشم، جایی که خشکی ایران به آب‌های آزاد خلیج فارس می‌رسد، روستایی قرار دارد که تاریخ، طبیعت و فرهنگ بومی را در سکوتی معنادار در خود جای داده است؛ باسعیدو، یکی از کهن‌ترین سکونتگاه‌های انسانی جزیره قشم و از نقاط مهم تاریخی جنوب کشور که هنوز آن‌گونه که شایسته است، در کانون توجه گردشگری و میراث‌فرهنگی قرار نگرفته است.

نام باسعیدو در اسناد تاریخی به‌ویژه از دوره صفویه و قاجار به بعد، با فعالیت‌های دریایی و حضور قدرت‌های خارجی گره خورده است و در قرن نوزدهم میلادی، هم‌زمان با گسترش نفوذ بریتانیا در خلیج فارس، باسعیدو به‌عنوان یکی از پایگاه‌های مهم انگلیسی‌ها انتخاب شد و این منطقه محل استقرار نیروهای نظامی، انبارهای زغال‌سنگ برای کشتی‌های بخار، اقامتگاه‌های اداری و حتی گورستان اختصاصی اتباع انگلیسی بود.

بقایای این حضور هنوز در بافت تاریخی روستا قابل مشاهده است؛ ساختمان سنگ و ساروج پاسگاه و دیده‌بانی، قبرستان انگلیسی‌ها و آثار بندری، باسعیدو را به یک «موزه زنده استعمار دریایی» در جنوب ایران تبدیل کرده و با خروج انگلیسی‌ها و تغییر معادلات سیاسی، روستا به حیات بومی خود بازگشت اما رد پای تاریخ، برای همیشه در آن ماندگار شد. اسکله باسعیدو یکی از قدیمی‌ترین نقاط پهلوگیری کشتی در جزیره قشم است و این اسکله در گذشته نه‌تنها کارکرد صیادی، بلکه نقشی کاملاً نظامی، لجستیکی و تجاری داشته است و در دوره حضور انگلیسی‌ها، محل تخلیه و بارگیری زغال‌سنگ، تدارکات دریایی و پشتیبانی ناوگان نظامی بریتانیا در خلیج فارس بود.

پس از پایان دوره استعماری، اسکله کارکرد رسمی و نظامی خود را از دست داد و به‌تدریج در اختیار جامعه محلی قرار گرفت و امروزه باسعیدو بیشتر به‌عنوان اسکله صیادی و محلی شناخته می‌شود؛ جایی که قایق‌های کوچک صیادی، لنج‌ها و شناورهای بومی پهلو می‌گیرند و معاش بسیاری از خانواده‌ها به آن وابسته است.

با وجود ظرفیت‌های تاریخی و گردشگری، اسکله باسعیدو هنوز آن‌گونه که شایسته است در برنامه‌های توسعه گردشگری دریایی قشم جای نگرفته و بیش از آنکه یک فرصت باغفل باشد، یک ظرفیت مغفول‌مانده محسوب می‌شود.

مردم باسعیدو، همچون دیگر جوامع بومی قشم، ریشه در فرهنگ دریایی دارند که زندگی در این روستا همواره با دریا، باد، صید و سفر تعریف شده است و زبان رایج مردم، فارسی با گویش بندری و واژگان کهن دریایی است که بخش مهمی از هویت فرهنگی آنان را شکل می‌دهد.

با وجود برخورداری از پیشینه تاریخی، آثار ارزشمند و هویت فرهنگی غنی، باسعیدو هنوز جایگاه مشخصی در نقشه گردشگری فرهنگی و تاریخی جزیره قشم ندارد و این روستا می‌تواند به‌عنوان مقصدی برای گردشگری میراث، گردشگری دریایی، مستندسازی تاریخی و حتی آموزش تاریخ خلیج‌فارس مورد توجه قرار گیرد، مشروط بر آنکه نگاه توسعه‌ای، حفاظت‌محور و مبتنی بر مشارکت جامعه محلی بر آن حاکم شود.

چکاوک، بلدرچین، عقاب طلایی و غیره اشاره نمود.

پوشش گیاهی اطراف آن بسیار متنوع است و بیش از ۷۰۰ گیاه دارویی و معطر مانند پاپونه، شیدر، الاله، کنگر و خاکشیر در این منطقه رشد می‌کنند. همچنین، حیات وحش این منطقه شامل بیش از ۹۰ گونه جانوری مختلف است که از میان آن‌ها می‌توان به خرس، راسو، اسب، خفاش و دام‌های اهلی نظیر گاو و گوسفند اشاره کرد.

❖ دریاچه نئور کجاست؟

اما سؤالی که ممکن است پیش بیاید این است که دریاچه نئور کجاست؟ این دریاچه تماشایی در مرز استان‌های گیلان و اردبیل و در نزدیکی مسیر اسلام به خلخال، قرار گرفته که یکی از جاذبه‌های طبیعی این منطقه محسوب می‌شود. لوکیشن دریاچه نئور به دلیل موقعیت خاص خود در منطقه‌ای جنگلی و خوش آب‌وهوا، همواره مقصدی محبوب برای علاقه‌مندان به طبیعت و گردشگری بوده است. با این حال، به دلیل ناشناخته‌تر بودن نسبت به برخی دیگر از جاذبه‌های طبیعی منطقه، همچنان حال‌وهوای بکر و دست‌نخورده خود را حفظ کرده است. در سال‌های اخیر، استقبال طبیعت‌گردان از این منطقه رویه افزایش بوده است. افزون بر این، دامنه‌های اطراف دریاچه از مهم‌ترین مناطق بیلاقی عشایر به‌شمار می‌رود.

❖ چگونه برویم؟

برای رسیدن به دریاچه «نئور»، از ۳ مسیر می‌توانید استفاده کنید. اول، هستپر (طالش)، ریگ، کیش دیبی، شيله، مریان، قلعه جوق، حفظ آب‌آد و عباس‌آباد. دوم، خلخال، گیوی، فساراب، قره قشلاق، کزور، خلقلو، هل‌آباد، حفظ‌آباد و عباس‌آباد و سوم، اردبیل، هیر، شیلو و عباس‌آباد.

هاجر شاهد جوقان- خبرنگار «توریسم»/ منطقه نمونه گردشگری نئور در ۴۸ کیلومتری جنوب شرقی اردبیل به طرف خلخال در یکی از دره‌های کوهستانی در ارتفاع ۲۵۰۰ متری از سطح دریا با مساحتی بالغ بر ۲۲۰ هکتار و عمق متوسط ۵ متر، یکی از زیباترین و دیدنی‌ترین دریاچه‌های ایران است. درحال حاضر نوعی ماهی قزل‌آلای رنگین‌کمان که از زمره بهترین نوع ماهیان دنیا می‌باشد در آن پرورش داده می‌شود که هرساله عده زیادی از مردم جهت ماهیگیری و کوهنوردی و استفاده از مناظر بدیع و بی‌نظیر منطقه و هوای خنک و مطبوع آن به دریاچه سفر می‌کنند.

ماهی قزل‌آلای رنگین‌کمان این‌د دریاچه از نظر کیفیت و خوشمزه‌گی شهرت جهانی دارد. بارندگی مناسب و وجود چشمه‌های فراوان، سبب پایداری وضعیت این دریاچه شده است، ضمن آنکه هوای مطبوع منطقه، زمینه بسیار مناسبی برای جذب گردشگر، خصوصا در اوقات گرم سال را فراهم کرده است. این منطقه دارای پوشش گیاهی متنوعی از گیاهان خشکی‌زی و آبی‌زی است.

این دریاچه از سوی سازمان ملل به‌عنوان محل زیست و حیات پرندگان بااهمیت منظور شده است. دریاچه نئور که ماهی قزل‌آلای رنگین‌کمان آن شهرت جهانی دارد، دارای جاذبه‌های بسیار مساعد گردشگاهی است و حواشی این دریاچه از تفرجگاه‌های مهم اردبیل بوده و همه‌ساله مسابقه تفریحی تحت‌عنوان مسابقه ماهیگیری در این دریاچه بین دوستانران صید ماهی انجام می‌گیرد. از پستانداران حوزه زیست این منطقه می‌توان به خرس قهوه‌ای، گرگ، روباه، گراز و از پرندگان به انواع اردک وحشی، خوتکا، انقوت، کبک،

گردشگری مسئولانه زیرشاخه‌هایی مانند طبیعت‌گردی و جوامع محلی دارد. در طبیعت‌گردی به منای جانگذاشتن زیاله در طبیعت، نماندن رد پا در طبیعت و ممانعت از تخریب پوشش گیاهی است. در جوامع محلی نیز چنین تعریف می‌شود: خودداری از دستکاری در فرهنگ جامعه محلی، احترام و ارزش‌گذاری به آداب و رسوم و سنت‌ها، حمایت از تولیدات سنتی جامعه محلی و... همچنین کدهای اخلاقی گردشگری تاکید دارند که گردشگران نمی‌توانند آرامش جامعه محلی و آداب و رسوم آنها را دستکاری کنند و ملزم به احترام به همه شئونات فرهنگی جامعه محلی هستند. به‌علاوه حکمرانی مسئولانه نیز تعریف خاص خود را دارد. در مدل‌های پیشنهادی اتحادیه جهانی حفاظت از طبیعت (IUCN)، چهار نوع حکمرانی برای مناطق تحت حفاظت تعریف شده که حفاظت‌گاه‌های مردمی در ایران، مصداق روشن حکمرانی مسئولانه مردمی است که با هدایت و نظارت حاکمیت، ظرفیت‌های محلی را در خدمت حفاظت قرار می‌دهند. پیوند اشتغال و حفاظت، چرخه‌ای پایدار را شکل می‌دهد؛ به‌گونه‌ای که حفاظت‌گاه‌های مردمی به موتور محرک اقتصاد محلی بدل می‌شوند. گردشگری مسئولانه در پیوند میان حفاظت از طبیعت و توسعه اقتصادی قرار گرفته است.

مراسم باشکوه «پیرشالیار» در اورامان

مراسم آیینی و سنتی پیرشالیار با حضور گسترده اهالی، گردشگران و دوستانران فرهنگ و سنن محلی در منطقه اورامان‌تخت استان کردستان برگزار شد؛ مراسمی چندین‌ساله که حامل پیام‌های عمیق فرهنگی، وحدت اجتماعی و احترام به ارزش‌های تاریخی است.

این مراسم نمادی از پیوند میان سنت، دین و هویت فرهنگی مردم منطقه است و همه‌ساله در اواسط زمستان مطابق با ماه بهمن ادامه دارد. براساس باورهای محلی، پیرشالیار شخصیت تاریخی و افسانه‌ای است که به‌عنوان یک عارف و مرشد معنوی شناخته می‌شود.

روایت‌ها حاکی از آن است که وی با کرامات خود، بیماری و رنج را از مردم دور می‌کرده و به همین دلیل مردم منطقه هرساله، سالگرد ازدواج افسانه‌ای او را با برگزاری آیین‌های ویژه گرامی می‌دارند.

این مراسم طی چند روز متوالی با اجرای آداب و رسوم خاص ادامه داشت؛ از جمله ذبح دام قربانی به‌عنوان نماد فداکاری و بخشش، دفن‌وازی و اجرای موسیقی‌های محلی و رقص‌های سنتی و سماع که نشان‌دهنده وحدت و همدلی میان شرکت‌کنندگان بود. آیین‌های مراسم شامل پخش غذاهای سنتی و تقسیم نذورات میان اهالی و میهمانان، نماز و ذکرهای معنوی و سخنرانی‌های محلی نیز بود. شرکت‌کنندگان با

لباس‌های محلی کردی در فضایی سرشار از شور و هیبتسنگی فرهنگی حضور یافتند و به سنت‌های کهن خود پایبندی نشان دادند. افراد حاضر در این جشن با مشارکت فعال در برنامه‌ها، پیام‌های امید، وحدت و همکاری اجتماعی را بازتاب دادند؛ موضوعاتی که ریشه در ارزش‌های عمیق فرهنگی این منطقه دارد. این مراسم علاوه بر جایگاه مهم فرهنگی در میان اهالی، باعث جذب گردشگران و علاقه‌مندان به فرهنگ اصیل کردی نیز شده است. برگزاری آیین پیرشالیار در اورامان‌تخت نه‌تنها یادآور ریشه‌های تاریخی این سرزمین است، بلکه نقش مهمی در حفظ هویت فرهنگی و پیوند میان نسل‌ها ایفا می‌کند. ارائه این میراث ارزشمند فرهنگی به نسل‌های آینده، زمینه‌ساز شناخت بهتر تاریخ و آداب و رسوم مردم کردستان است.

بانوان روستای شیب‌دراز قشم با تغییر رویکرد از سنت به کاربرد، صنایع‌دستی را به قلب زندگی مدرن بردند.

روستای شیب‌دراز سال‌هاست که در ادبیات گردشگری ایران با نام لاک‌پشت‌های پوزه‌عقابی گره خورده است؛ اما این روزها در سایه همان نخل‌ها و در همسایگی ساحل نیلگون، اتفاقی فراتر از یک جاذبه زیست‌محیطی در حال رخ‌دادن است. بانوان این روستا که سال‌ها هنر سوزن‌دوزی را تنها برای زینت لباس‌های محلی خود حفظ کرده بودند، حالا دست به یک ریسک هوشمندانه زده‌اند.

آن‌ها با درک درست از تغییر ذائقه مشتری، سوزن‌هایشان را بر کالبد محصولاتی نشانداند که جایش نه در صندوقه‌های قدیمی، بلکه در دستان نسل جوان و بازارهای نوین است. امروز نقش‌ونگارهای اصیل قشم، از حاشیه پیراهن‌های سنتی کوچ کرده و بر روی اکسسوری‌های مدرن، کیف‌های موبایل و شال‌های کاربردی نشسته تا ثابت کند اصالت اگر با خلاقیت ترکیب شود، هرگز از نفس نمی‌افتد.

❖ آموزش تخصصی؛ پل عبور از کسب‌وکارهای خرد به بازار کلان

آنچه تحول اخیر در شیب‌دراز را از تلاش‌های پراکنده قبلی متمایز می‌کند، ورود نگاه سیستمی و آموزشی به لایه‌های زیرین تولید روستایی است. حضور هنرمندان پیشکسوت در دوره‌های کارآفرینی و توسعه صندوق‌های خرد، نشان‌دهنده یک بلوغ فکری در جوامع محلی است. این بانوان حالا می‌دانند که برای ماندن در چرخه رقابت، تنها داشتن هنر کافی نیست، بلکه باید زبان بازار، استانداردهای بسته‌بندی و نیازهای کاربردی خریدار را آموخت. همکاری با شرکت‌های پشیران و استفاده از تجربیات مدرسان حوزه کسب‌وکار، دریچه‌ای

نو به روی این هنرمندان گشوده است تا به‌جای انتظار برای آمدن مشتری، با محصولاتی رقابت‌پذیر به سراغ بازار بروند.

این تغییر وضعیت از تولیدکننده صرف به کارآفرین هوشمند، مهم‌ترین دستاورد رویدادهای اخیر در جزیره است.

❖ ضرورت استمرار در مسیر تجاری‌سازی صنایع دستی

با وجود موفقیت‌های اولیه، نباید این موضوع را فراموش کرد که مسیر رسیدن تولیدات یک روستا به عرصه بازار در سطح ملی، با برگزاری چند

خوشمزه‌ترین ماهی دنیا را اینجا صید کنید!

بارندگی مناسب و وجود چشمه‌های فراوان، سبب پایداری وضعیت دریاچه

شده، ضمن آنکه هوای مطبوع منطقه و پرورش ماهی قزل‌آلای رنگین‌کمان

زمینه بسیار مناسبی برای جذب گردشگر، خصوصا در اوقات گرم سال فراهم کرده است

